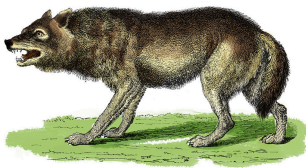

Grønnhette og Gråbein – et helsepolitisk eventyr

LEGALIVET

LINN VEDELD

linnvedeld@gmail.com

Linn Vedeld er overlege ved Øyeavdelingen, Sykehuset i Vestfold. Hun har vært journalist for UKA i Trondheim ved siden av medisinstudiene og har som yngre vunnet en novellekonkurranse.

Illustrasjon: NSA Digital
Archive / iStock

Det var en gang en ung kvinne som var både klok og sympatisk, så både pasienter og kolleger ble glade i henne. En vakker dag ble hun kalt inn på kontoret til avdelingsoverlegen. Føttene frøs på det kalde linoleumsgulvet, men ordene varmet. «Du skal få stilling som lege i spesialisering ved kirurgisk avdeling», sa han og holdt frem en grønn hette. Den unge kvinnen dekket til håret med hetten, og fra den dagen rakk hun aldri å ta den av fordi hun stadig hastet mellom operasjonsstuer, satellittpasienter, sengepost og akuttmottaket. Derfor kalte alle henne Grønnhette.

En dag sa bakvakten: «Du må gi en syk bestemor morfin og Gastrografin! Hun har akutte magesmerter, så en tarmpassasje kan løse problemet. Gå rett til henne, for de etiske regler for leger sier at nødvendig helsehjelp må ytes så raskt som mulig når pasienten trenger det.» Grønnhette lovet å gjøre som han sa, og vandret av sted. Bestemor lå i avklaringsposten, et kvarters gange fra kontoret.

Da Grønnhette var kommet et stykke på veien, møtte hun en underlig skapning. Hun var ny i jobben, og visste derfor ikke hvem han var. Fasongen var topptung, og bena var gråbleke fordi kontorpulten alltid skjermet dem mot

sollys. Derfor hadde han tilnavnet Gråbein. «God dag, Grønnhette!» sa Gråbein. «Hvor skal du hen så tidlig?» «God dag», sa Grønnhette. «Jeg skal til en bestemor med morfin og Gastrografin, så hun kan styrke seg!» «Hvor ligger bestemor da?» spurte Gråbein. «I avklaringsposten, helt innerst i hjørnet der ingen kommer til», svarte Grønnhette. «Jeg må gå straks til henne, for hun er syk og ligger til sengs.»

Gråbein slo følge et stykke. Han sa ingenting, men tenkte for seg selv og fikk et lurt smil om munnen. Han ledet den unge og naive vekk fra veien til avklaringsposten og førte henne mot en kontorpult. «Du går så alvorlig, som om du skulle på hastetilsyn. Ser du ikke den vakre skogen av merkantile oppgaver rundt deg?» Nå løftet Grønnhette blikket og så seg omkring. Lyset fra dataskjermen danset vakkert foran øynene hennes og arkene flakset som sommerfugler over skrivepulten. «Jeg må gjøre en bukett papirarbeid!» utbrøt Grønnhette.

Hun skrev innkomstjournalen selv med to pekefinger, for sekretærene var for få og hadde ikke tid. Like etter festet hun blikket på operasjonsskjemaet. Grønnhette fylte inn diagnosekoder, prosedyrekoder, høyde og vekt og så timeglasset snurre mens skjemaet ble lagret. «Nå glemte jeg nesten Metavision», fortvilte hun, og skrev på nytt ned alle medikamenter i en kurve som konverterte dem til generiske virkestoffer. Så klikket hun utallige tastetrykk i DIPS. «Jeg håper det ble riktig», tenkte den unge legen der hun lagde ny primærkontakt, for bestemor trengte internhenvisning til kardiologisk tilsyn.

Mens callingen kvitret om samtidighetskonflikter, ble hun stoppet av en hvitkledd som gikk forbi. «Husk å registrere deg på flyttavla før du går til den syke.» Grønnhette gikk nok en omvei og skrev pliktoppfyllende ned navnet sitt. Mens Grønnhette forvillet seg stadig lengre inn i byråkratiets avkroker og ikke så skogen for bare trær, gikk Gråbein den mest kostnadseffektive veien til bestemorens seng.

«Hvem er det?» spurte bestemor med svak stemme. «Det er Grønnhette som kommer med morfin og Gastrografin», svarte Gråbein og gjorde stemmen sin så fin. «Bare dra fra forhenget», svarte bestemor, som ikke orket å stå opp. Med ett eneste sprang for Gråbein rett til sengen og slukte bestemor hel. Slik blir det færre pasienter som må flyttes videre til en sengepost med overbelegg. Han tok på seg sykehuskjortelen, tredde en hette nedover ansiktet og la seg under dynen.

Imens hadde Grønnhette gjort så mye papirarbeid at hun ikke kunne klare mer, og husket igjen på pasienten. «Nå har jeg dokumentert godt, så bestemor blir glad», sa hun til seg selv og nådde omsider senga innerst i avklaringsposten. Forundret la hun merke til at rommet var stille, for vanligvis var den fylt til randen og yrende av liv. Engstelig trakk hun forhenget vekk.

Der lå en bestemor, men hun så annerledes ut. «For noen store ører du har, bestemor!» sa Grønnhette forskrekket. «Så kan jeg fange opp klagingen fra alle de ansatte bedre.» «Men så store øyne du har, bestemor!» «Så kan jeg lese lange dokumenter bedre.» «Så store hender du har da, bestemor?» måpte

Grønnhette. «Så kan jeg holde deg i et jerngrep!» «Men så stor munn du har, bestemor!» «Så kan jeg suge fagligheten ut av deg», sa Gråbein og slukte Grønnhette i ett eneste jafs.

Med ett var han så mett at han ikke kunne røre seg. «Vi er så stor en flokk at ingen merker om jeg sovner litt i arbeidstiden», gjespet han. Straks snorket han så det durte. Ikke lenge etter kom overlegen forbi og hørte snorkingen. Han fikk se Gråbein som lå der i sengen med magen utspilt, og skjønte at det var indikasjon for akutt kirurgi. Overlegen fant frem skalpellen og sprettet opp magen med et midtlinjesnitt, og Grønnhette hoppet ut. «Nå vet jeg hvem Gråbein er! Det var mørkt der inne, og jeg ble redd.» Snart trakk de også bestemor frem, hun levde så vidt. Grønnhette fylte magen til Gråbein med en bunke papirer, før overlegen suturerte snittet.

Da Gråbein våknet, hadde tarmene stoppet seg til, og de sprakk så han døde. Alle ble glade. Bestemor fikk morfin og Gastrografin og følte seg straks bedre, og da tarmen hennes kom i gang, duftet rommet av alt annet enn blomster. Grønnhette ble igjen kalt inn på avdelingsoverlegens kontor. Nå var gulvet dekket av en grå pelsfell, som kjentes myk og varm mot jobbtreskoene. Hun ble forært sin egen skalpell, og mens øynene gnistret grønt under hetten, sa den unge kirurgen til overlegen: «Jeg skal gjøre som de etiske reglene sier, bruke tiden til pasientrettet arbeid og holde meg på veien. Ellers går det galt.»

Publisert: 24. mars 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0104
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 25. juni 2026.